

РЕШЕНИЕ

№ 139

Гр.София, 19.04.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховният касационен съд на Република България, Второ наказателно отделение,
в открито съдебно заседание на дванадесети април, 2023 година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ГАЛИНА ТОНЕВА
ЧЛЕНОВЕ: ТЕОДОРА СТАМБОЛОВА
ПЕТЯ КОЛЕВА

При участието на секретаря ИВАНОВА
В присъствието на прокурора БЛИЗНАКОВА
Изслуша докладваното от съдия СТАМБОЛОВА К.Н.Д.274/23 г.
и за да се произнесе, взе предвид следното:

С присъда №22/18.10.21 г., постановена от ОС-Русе /РОС/ по Н.Д.634/21 г., подсъдимите Б. Б. и Е. М. са признати за виновни и осъдени за извършени от тях престъпления по чл.302,т.1,пр.6 вр.чл.301,ал.1,пр.1 и 2 вр.чл. 20,ал.2 вр.чл.26,ал.1 НК и вр.чл.58 А,ал.1 НК са им наложени наказания лишаване от свобода за срок от четири години за първия, търпимо при първоначален общ режим; и три години за втория, за когото изтърпяването е отложено с петгодишен изпитателен срок; глоба в размер съответно на 6 000 и 4 000 лв.; лишаване от право да заема държавна длъжност в системата на МВР и лишаване от право да упражнява полицейска професия за срок от пет години за Б. и лишаване от същите права за М. за срок от три години. Двата са оправдани по определени детайли от обвинението и определени пунктове от престъпната им дейтелност. На основание чл.307 А НК Б. е осъден да заплати в полза на държавата сумата от 437 лв.

Със същата присъда подсъдимият Н. Р. А. е признат за виновен и осъден за извършено от него престъпление по чл.302,т.1,пр.6 вр.чл.301, ал.1,пр.1 и пр.2 вр.чл.20,ал.4 вр.чл.26,ал.1 НК и вр.чл.58 А,ал.1 НК му е наложено наказание лишаване от свобода за срок от три години, чието изтърпяване е отложено с тригодишен изпитателен срок; глоба в размер на 3 000 лв. и лишаване от право да заема държавна длъжност в МВР и право да упражнява полицейска професия за срок от по три години. Признат е за невиновен по определени детайли от престъплението подкуп и изцяло по повдигнатото му обвинение по чл.339,ал.1 НК /по силата на чл.9,ал.2 НК/.

По прокурорски протест и жалби на подсъдимите е образувано В.Н.Д.289/22 г. по описа на АС-Велико Търново, Втори наказателен състав. С решение №5/16.01.23 г. присъдата на РОС е изменена, като наложеното на Б. наказание е намалено на три години лишаване от свобода и изтърпяването му е отложено с петгодишен изпитателен срок. Редуцирани са и отмереният на основание чл.66,ал.1 НК срок за подсъдимия М. от пет на три години, както и размерът на наложената глоба от 4 000 лв.на 3 000 лв. В останалата част присъдата е потвърдена.

Срещу решението на ВтАС е постъпила касационна жалба от подсъдимия А. чрез двама негови защитници. Застъпени са касационните основания по чл.348,ал.1,т.1 и т.2 НПК. Искане за отмяна на решението и оправдаване на

подсъдимия, или след отмяната на решението, но без претенции за произнасяне по присъдата на РОС, делото да се върне за „ново разглеждане на фазата на първата инстанция“.

Постъпила е и жалба, изготвена от трети защитник на подсъдимия А., в която е застъпено касационното основание по чл.348,ал.1,т.1 НПК в два аспекта- с оглед нуждата от квалифициране на извършеното от дееца като престъпление по чл.283 НК и с оглед определяне на наказанието при условията на чл.58 А,ал.4 вр. чл.55,ал.1,т.1 НК или чл.58,б.Б вр.чл.55,ал.1,т.1 НК. Иска се отмяна на решението на ВтАС в частта по потвърждаване на първостепенната присъда за извършено престъпление по чл.302,т.1,пр.6 вр.чл.301,ал.1,пр.1 и пр.2 вр.чл.20,ал.4 вр.чл.26, ал.1 НК и оправдаване на дееца; или изменение на решението на ВтАС с прилагане на закон за по-леко наказуемо престъпление по чл.283 НК и налагане на административно наказание; или определяне на наказание под минимума по силата на чл.55,ал.1,т.1 НК, с неналагане на предвидените по-леки от лишаване от свобода наказания.

В съдебно заседание пред ВКС подсъдимият лично и негови двама защитници поддържат жалбите.

Прокурорът от ВКП и подсъдимият Б. и неговият защитник молят решението да бъде оставено в сила.

Подсъдимият М., редовно призован, не се явява. Не се явяват и неговите двама защитници, редовно призовани. Постъпила е молба делото да бъде разгледано в тяхно отсъствие, като считат, че решението на ВтАС е правилно.

Върховният касационен съд, Второ наказателно отделение, като взе предвид жалбите и изразените в тях съображения, като прецени становищата на страните в съдебно заседание и след като сам се запозна с всички материали по делото в рамките на компетенциите си по чл.347 и сл.НПК, намира за установено следното:

Както вече бе казано, жалбите, депозирани от името на касатора А., са две и изготвени от различни защитници. Тази инстанция ще ги обсъжда последователно, в контекста на поставените в тях възражения. Най-напред следва да бъде даден приоритет на оплакванията за допуснати съществени нарушения на процесуалните правила, доколкото отговорът на същите би определил и необходимостта от преценка на вярното приложение на материалния закон. Прочитът на първата жалба установява известно смесване на касационните основания по т.1 и т.2 на чл.348 НПК, но въпреки това като основополагащо възражение е възможно да бъде изведено такова за недопущение по проведеното първостепенно съдебно следствие по силата на чл.371,т.2 и сл.НПК, което формулира и исканията по оправдаване на дееца и връщане на делото за ново разглеждане на РОС.

И тримата подсъдими пред първата инстанция са признали изцяло фактите, изложени в обстоятелствената част на обвинителния акт, като са се съгласили да не се събират доказателства по тях. Те са били активни в желанието да се експлоатира тази диференцирана процедура, най-малко желаейки да се ползват от свързаната с нея привилегия при определяне на дължимото наказание. Съдът се е съобразил с това и след като сам е направил преценка за възможността за активиране на същата, я е приложил в нейната пълнота.

Без съмнение по-нататък РОС е подходил незаконосъобразно, като е оправдал подсъдимите Б. и М. по определени пунктове от инкриминираната им престъпна дейтелност по престъплението подкуп поради недоказаност. И това е така, защото при провеждане на съкратеното съдебно следствие по реда на чл.371,т.2 и сл.НПК съдът не е оправомощен да прави доказателствен анализ в насока на установяване на виновността по материал, който се оценява все едно е

събран в хода на пълноценно съдебно дирене, каквото не е налице. Ако е считал, че процесуалното самопризнание на подсъдим или подсъдими не се подкрепя от събраните на досъдебното производство доказателствени материали, то тогава първоинстанционният съдебен състав е следвало да откаже преминаване в процедура по съкратено съдебно следствие в нейния втори вариант.

Обсъжданият въпрос въпреки е бил предмет на разглеждане и пред второинстанционния съдебен състав и е получил достоен отговор. Накратко казано, макар и прокурорът пред ВТАС да е маркирал коментираното неблагоприятно, то не е било залегнало в прокурорския протест на РОП, поради което се е стигнало до преценка за несъответствие по смисъла на чл.335,ал.4 НПК. По-важно в конкретния случай обаче е друго- третираното произнасяне по същество касае подсъдимите Б. и М., чиято престъпна дейтелност се различава във фактически план от тази на А. по някои от пунктовете на обвинението; и именно по такива е постигнато оправдаване, което пък е преценено като максимално охраняване на техните права и законни интереси.

Същевременно, пред тази инстанция касатор е само подсъдимият А., за когото не важат обсъжданите неблагоприятни в процесуален план обстоятелства, въз основа на които точно неговата защита настоява пред ВКС за отмяна на атакуваните съдебни актове /само като ремарка трябва да бъде съобщено,че фазите в наказателното производство са две-досъдебна и съдебна, няма отделна такава на разглеждане пред първа инстанция, както е отразено в касационната жалба-първоинстанционното производство е в рамките на съдебната фаза/. Неясно остава при това развиването на конкретната теза, как незаконосъобразни съдебни действия спрямо другите дейци са повлияли върху правилността на присъдата спрямо жалбоподателя. Затова и не може да се твърди, че на последния са нарушени права и законни интереси по коментирания процесуален порок, за да бъде А. легитимиран да претендира в жалба за изправяне на същото /чл.349,ал.3 НПК/ чрез отмяна на постановените съдебни актове и връщане на делото за ново разглеждане на РОС.

По-нататък, касаторът е признал фактите, както те са залегнали в обвинителния инструмент, и е осъден за тяхното осъществяване. Ако не е бил съгласен в доказателствен план, в светлината и на формулираните отделни пунктове, то да не бе искал, с подкрепата на защитата, преминаването в обсъжданата диференцирана процедура. Повече от неуместно е, за да не се каже недопустимо, пред ВКС да се поставя въпрос за необоснованост на някакви пунктове от обвинителния титул, които не били ясни, както е сторено в първата жалба. Като оставим настрана разсъжденията по същество на доказателствата по начина, по който ги интерпретира самата обжалваща страна /настоящият съд не е призван въобще да се произнася по необоснованост/, не може да не се отговори на претенцията за необходимостта от конкретно доказване от страна на прокурора в обвинителния акт. Според защитата той бил длъжен да установява помагаческата роля на А., а разни обстоятелства в обвинителния му инструмент не били достатъчно определени. Ако би било така, изясняването им би следвало да се осъществи в хода на пълноценно съдебно дирене,каквото е избегнато. Доколкото преценката за подкрепяне на фактическите обстоятелства по обвинителния акт от събраните на досъдебната фаза доказателства е правилна, по-нататъшно обсъждане на поставения проблем не е необходимо. Няма никакво неспазване на постановки по ТРОСНК №1/06.04.09 г.

Оттук насетне трябва да се размишлява върху оплакванията за нарушение на материалното право. Установено е вече от дълготрайната съдебна практика,

свързана с прилагане на института на съкратеното съдебно следствие във втория му вариант, че поначало е допустимо оправдаване на дееца и при него, но единствено, когато изложената в обвинителния инструмент фактология не е престъпна. В процесния казус, оглеждайки фактическите положения, залегнали в инициращия съдебно разглеждане документ на РОП, поне що се касае до А., несъмнено са престъпни. Затова не само той законосъобразно е признат за виновен и осъден, но и категорично не може да бъде удовлетворено искането, лансирано пред ВКС, за оправдаването му по силата на чл.354,ал.1,т.2 вр.чл.24, ал.1,т.1 НПК.

Остава се настрана обстоятелството, че това искане в първата жалба е прокарано с оглед заявена потенциална съдебна преценка деянието да не е извършено от А., сиреч, при очакван доказателствен разбор. А именно заради такъв, само че с охарактеризиране като незаконосъобразен, бива упрекнат първостепенният съд и на това основание се иска отмяна на съдебните актове и връщане на делото за ново разглеждане, без значение какви биха били възможните процесуални последици и за другите дейци. Обяснимо е,че претенцията се релевира не на принципна плоскост, а спрямо конкретния интерес, но ВКС разяснява защо е невъзможно удовлетворяването ѝ.

И в двете жалби, но най-вече във втората, е залегнало оплакване за нарушение на материалния закон с осъждане на А. за осъществен от него подкуп в качеството му на помагач, след като било установено, че иде реч за престъпление по чл.283 НК. Разяснява се пряката дейност на подсъдимия, както му е вменена по обвинителен акт, и тя се разглежда като неулесняваща поведението на останалите двама подсъдими, а като самостоятелно престъпление. Това било така, тъй като подсъдимият А. като служител на ОДМВР-Русе бил старши полицай в Група Охранителна полиция към РУ-Сливо поле и като такъв по типовата му характеристика не е имал право да взема административно отношение и да съставя АУАН или фиш, а конкретно е спирал за проверка МПС-та и насочвал водача, ведно с документите-лични и на управляваното МПС, да отиде при подсъдимия Б.; или сам ги е предавал на последния.

ВКС не може да се съгласи с изложените аргументи. Като се спомене обстоятелството, че точно като служител на Охранителна полиция касаторът е бил задължен да реагира винаги, когато в негово присъствие се извършва престъпно деяние, което е важно не само по принцип, А. е признал всички факти, отразени на страници 3-5 от обвинителния акт. Те категорично установяват съпричастността му към престъпната дейтелност на останалите дейци, в частност на Б., в контекста на описанията на техните действия.

Специално на стр.5 е отразено следното: „Когато обвиняемият Б. бил на смяна с обв.Н. А. двамата действали по абсолютно същия начин. Единствената разлика била, че тъй като нямал правомощия да съставя АУАН по ЗДВП и КЗ, обв.А. спирал автомобилите, изисквал документи от водачите, но впоследствие ги предоставял на обв.Б.. На свой ред обв.Б. извършвал по-задълбочена проверка, съгласно правомощията си като командир на отделение. И при тези двама обвиняеми нямало значение дали са извършили проверката заедно или същата е била започната от обв.Н. А., кой е поискал и взел парите, тъй като всички придобити по този начин парични средства те си разделяли.“ Изтъкнатите фактически положения са релевираны на фона на отразеното по-рано по обстоятелствената част, че Б. и А. били приятели и първият изготвял месечните графици за смесени наряди, така че да работят заедно /и Б. с М./; както и на фона на конкретните седем прояви на касатора с извод и за участие „в уговорките за даване на парични суми в замяна на това, от страна на обв.Б. да не бъде съставен АУАН на съответния водач, а при приемане на паричните суми от обв.Б. по

никъкав начин не се възпротивявал на това. Впоследствие обв.Б. и обв.А. си разделяли получените пари и движими вещи“-стр.34 от обвинителния акт, долу.

Всички тези факти са приети и от решаващите съдилища и еднозначно насочват към помагаческо поведение на А. за извършване на престъплението подкуп, каквото му е било вменено и за осъществяването на каквото е бил осъден. В този ред на мисли трябва да се обърне внимание, че предвид заявката, че касаторът не е бил в състояние сам да извършва действия по санкциониране за нарушения на пътното законодателство, каквото поведение е осъществявал подсъдимият Б., поради което първият не е участвал в престъплението подкуп, явно се подминават така цитираните признати фактически положения, от една страна. От друга- пренебрегва се съдържанието на разпоредбата на чл.21,ал.3 НК-когато поради определено лично свойство или отношение на дееца /Б./ законът възвежда извършеното деяние в престъпление, за същото отговарят и подбудителят, и помагачът /А./, за които тези обстоятелства не са налице.

При така приетото категорично следва да бъде изключена възможността да се разсъждава за осъществяване на престъпление по чл.283 от страна на жалбоподателя, с прилагане на респективни последици по атакувания съдебен акт в тази връзка.

Във втората жалба остро е поставен въпросът за незаконосъобразно определяне на наложеното на касатора наказание по силата на чл.58 А,ал.1 НК, а не на ал.4 на цитирания законов текст; намекнато е и за възможност за съобразяване с разпоредбата на чл.58,б.Б НК; като при всеки случай би следвало да се приложи нормата на чл.55,ал.1,т.1 НК за основното наказание, а за допълнителните такива-да не се налагат на основание ал.3 на този член.

Макар ВКС да отчита високата степен на обществена опасност на извършеното престъпно посегателство, той съзира и промяната на отмерените наказания на необжалвалите пред него подсъдими, в частност лишаването от свобода, от страна на второстепенния съд в благоприятна за тях насока. Те практически се изравняват с тези, определени на А., въпреки по-богатата престъпна дейност на останалите дейци.

По отношение на касатора не е заето становище в атакувания съдебен акт защо наказанието не следва да се определи при условията на чл.58 А,ал.4 НК. Най-общият преглед на мотивировката обаче навежда на заключение за неприемане на това цитираните смекчаващи обстоятелства да се характеризират като многобройни, а сред тях да има и поне едно изключително такова, когато и най-лекото, предвидено в нормата на чл.302 НК наказание да се окаже несъразмерно тежко, ако бъде наложено. Понастоящем тези фактори са повторени пред ВКС, но не водят до целения в жалбата извод.

Все пак е отправено искане този съд да се произнесе в насока на коригиране на наказанието лишаване от свобода чрез неговото снижаване и отмяна на допълнителните наказания на основание чл.58,б.Б вр.чл.55,ал.1,т.1 и 3 НК. Макар и да липсват развити съображения в тази връзка както в акта ВТАС, така и в самата втора жалба, предвид наведените доводи в последната за характера на участието на подсъдимия в престъпната дейност, макар и на плоскостта на правилната дължима квалификация, се стига до извод, че наказанието на А. следва да бъде наложено и съответно индивидуализирано на плоскостта на тази законова разпоредба.

В подкрепа на казаното е нужно да се посочат по-ниската конкретна степен на принос в престъпната дейност на обсъждания деец в сравнение с останалите двама; и по-малкият обем въобще на вменената му престъпна дейност в рамките на

продължаваното престъпление. Ето защо се съзират условия за определяне на времетраенето както на основното наказание лишаване от свобода, така и на допълнителните такива лишаване от права- от три на две години. По този начин формално се стига до намаляването им.

Що се касае до размера на определената глоба, същият не подлежи на коригиране, защото само с изплащането на такава сума, която е твърде далеч от максимално предвидената по закон /20 000 лв./, А. би могъл да обмисли и преоцени своето противоправно поведение.

Този съд намира, че няма основания да приложи разпоредбата на чл.55,ал.3 НК и да отмени наложените по-леки наказания от лишаването от свобода, тъй като това би означавало необосновано толериране на престъпното поведение на А. от една страна, а от друга- не биха се изпълнили заложените в чл.36 НК цели на наказанието. В самата жалба искането е само общо посочено, но не и аргументационно разработено, и за разлика от гореказаното, не могат да се извличат самостоятелни заключения.

Водим от изложените съображения и на основание чл.354,ал.2,т.1 вр.ал.1,т.4 НПК, Върховният касационен съд, Второ наказателно отделение

Р Е Ш И:

ИЗМЕНЯВА решение №5/16.01.23 г.,постановено от АС-Велико Търново, Втори наказателен състав по В.Н.Д.289/22 г. в частта, с която е потвърдена присъда №22/18.10.21 г., постановена от ОС-Русе по Н.Д.634/21 г., досежно наложените на подсъдимия Н. Р. А. наказания лишаване от свобода и лишаване от право да заема държавна длъжност в системата на МВР и лишаване от право да упражнява полицейска професия все за срок от три години,като на основание чл.58,б.Б вр.чл.55,ал.1,т.1 НК ОПРЕДЕЛЯ наказание лишаване от свобода и лишаване от гореизброените права за срок от ДВЕ години.

ОСТАВЯ В СИЛА решението в останалата част.

РЕШЕНИЕТО е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1/

2/